

A Szabolcs vármegyei Borcsikok kutatása

Előadásom témájául a családom egyik ágának és annak kutatásának a részleges bemutatását választottam.

A Borcsik család nem bírt akkora jelentőséggel a megye életében, viszont a személyek és időnként az életútjuk keresése érdekes és rámutat a kutatás nehézségeire. Utólag visszatekintve nem is tűnik olyan bonyolultnak, viszont gyorsan visszaránt a valóságba, hogy még közel sem járok ezen ágnak a kiteljesítése felé. Ez köszönhető annak elsősorban, hogy a legtöbben – legalábbis – a 19. században és a 20. század elején a jegyzői vagy a református lelkészi pályát választották és többen ezekben a körökben házasodtak.

Így történt ez a dédnagymamámmal is, aki az akkor még segédjegyző dédnagyapámhoz ment feleségül. Szerencsére az ők és a szüleik megtalálásával nem volt problémám, hiszen otthon megtalálhatók az 1930-as években kiadott anyakönyvi kivonatok, amikkel igazolni kellett, hogy nincs zsidó származású a családban. A testvérekkel azonban már több problémám akadt. Ez annak volt köszönhető, hogy ükapám jegyző volt. Élete során legalább nyolc településen volt egymásután jegyző és ebből hét településen születtek gyermekei. Ezeknek a felderítésében elsősorban az anyakönyvek és a Familysearch volt a legnagyobb segítségemre. Azonban ez csak a gyerekek születési helyére és idejére mutatott, továbbá az apa akkori állomáshelyére. A halálának helye és ideje nem került elő. Ebben segített első körben a média. Bízom benne, hogy ha már több települési felhívást tettek közzé az újságokban és azokat a jegyző írta alá, talán az én őszám is tett így. Elkezdtem kutatni a Nyírvidék című újságban és nem csak az utolsó állomáshelye került elő, hanem egy korabeli kisebb botrány is, aminek következtében lemondott körjegyzői állásáról és elköltözött Levelekről a családjával. Ezzel még nem lett meg a halála helye, hiszen a búcsúcíkkét Nyíregyházáról írta, de nem itt halt meg. Ekkor kezdtem el kutatni gyászjelentések után. Gyorsan meg is lett és kiderült, Debrecenben halt meg és lett eltemetve. Ebből az is kiderült, hogy ekkor már ott éltek, hiszen a búcsúztatása a családi házukból volt.

Dédnagyapám apjának a kutatásával már sokkal több problémám akadt. Neki és a feleségének csak a nevét tudtam. Mint később kiderült, ő volt az eddigi ismereteim szerint a család egyik legfontosabb személye. Ezzel együtt ő volt az a személy, akit többen is helytelenül azonosítottak például településekkel.

Borcsik Salamonnal kapcsolatban az anyakönyvekből első körben a gyermekei kerültek elő. Ők mind Tornospálcán születtek. Kiderült, ott is házasodott és a helybeli református prédikátor lányát vette feleségül. Meglepőnek tűnt, hogy csak öt gyermeke született. Ezért elkezdtem megnézni a halotti anyakönyveket és meg is találtam, azonban az utolsó gyermeke születése előtt, 30 évesen, 1859-ben.

Az azonban, hogy hol és mikor született még nem derült ki.

Ebben az esetben az újságok sem nyújtanak segítséget, hisz annyira korai a dátum. Próbáltam az interneten kutatni, hátha valahol felmerül a neve. Hosszú ideig nem találtam semmit. Egyedül egy egyezés volt. Egy napló töredék, amit kiadtak: Borcsik Salamon: Nagykállótól Komáromig. Azonban ezt nem tudtam összeegyeztetni az őszámommal. Elsősorban

azért, mert a naplóíró Gyulaházán datálta írását. Ez sehogy sem esett egybe az általam bírt információkkal. Egy-két év elteltével megtaláltam A Sárospataki Református Kollégiumból távozó tógátusdiákok 1783-1871/72 című forrásközlést. Mivel a naplóíró a pataki Kollégiumot hagyta ott a szabadságharc kedvéért, és a tanítói, majd prédikátori tanulmányokon kívül jogi tanulmányokat is folytattak, sejteni kezdtem, hogy a két személy egy és ugyanaz lehet. Mindeközben megtaláltam Bóna Gábor könyvében is Salamont, ahol tornyospálcai jegyzőnek írta. Ezzel egyértelművé vált, hogy az én ősöm volt az 1848-49-es főhadnagy, aki Nagykállóban, mint nemzetőr lépett be. Majd az alakulatuk átalakult Honvédezzreddé és ebben harcolta végig a szabadságharcot. Eljutott a főhadnagyi rendfokozatig és végül Komáromnál fejezte be és jött haza. A naplóból kiderül a hazafelé vezető úton már Szabolcs vármegyében hol állt meg és kikkel találkozott. A pontos személyek megtalálása már nem ennyire egyszerű. Ez még folyamatban van. Annyi már kiderült, hogy a nyíregyházi állomás és a turai szüret az édesanyja családtagjainál-nagybátyjánál lehetett, aki Szesztay volt. Ők abból a szempontból is fontosok, hogy rajtuk keresztül több nemesi családdal is rokonságba kerültek és később például a Korányi családdal is.

Korai halála után felesége egy másik 1848-49-es főhadnagyhoz ment hozzá: Tömösváry Györgyhez. A tőle született gyermekek a Borcsikkokkal testvérként nőttek fel és később is össze kapcsolódott az életük.

Borcsik Salamon születési helye azonban még nem volt tisztázva. Újabb internetes kutatást követően akadtam rá a nagyvarsányi református egyház lelkipásztoraira. Közöttük volt Bortsik János, aki életútjában fel volt sorolva a naplóíró Bortsik Salamon, mint a fia. Miután kiderült, merre szolgált, könnyű volt utánajárni a házasságának, gyermekei születési helyének és idejének. Korai halálának is meg lett a halotti bejegyzése.

Azonban sajnos nála elakadt a kutatásom. Hiába vannak az életútjára vonatkozó fontosabb adatok, a születésére vonatkozólag még semmit sem tudok.

Vele kapcsolatban a Tiszántúli Református Levéltár irataiban reménykedek, hogy tovább tudok lépni.

Köszönöm a figyelmet!